

Strach

Kdokoli, ať už člověk či zvíře, kdo nezná strach, nemůže přežít, protože umění bát se je ochranou před smrtícími chybami. Možná znáte ten prazvláštní, znepokojujivý pocit ve větších výškách, třeba na nějaké rozhledně nebo na Eiffelově věži v Paříži. Mé osobně se zmocňuje mravenčení spolu s přáním pokud možno co nejrychleji zase slézt. To je i z evolučního hlediska velice smysluplné, tento vrozený instinkt přece zabránil našim předkům, aby naráz pádem ze strmého útesu nepřerušili proud generací až do dnešních dnů.

Zvířata nejenže znají akutní pocit strachu či ohrožení, nýbrž umějí jej i vědomě zpracovat a odvodit z něho dlouhodobé strategie, jak nám ukazují divoká prasata. K tomu se vydáme na malý výlet do Švýcarska, konkrétně do ženevského kantonu. Jeho obyvatelé v roce 1974 prosadili v referendu zákaz lovu. Lovci jsou největšími nepřáteli velkých savců. A protože nimrodi obojího polí hlavi náleží k druhu homo sapiens, má lovná zvěř strach ze všech lidí. To je důvod, proč vychází do luk a polí hlavně večer a den tráví raději v hustém lese a křoví – mimo zorné pole nebezpečných dvounožců. Poté, co Ženeva zakázala lov, se chování srn, jelenů a divokých prasat změnilo. Ztratili svoji plachost, takže se dají přes den pozorovat. Svoje zvyky však nezměnili jenom ženevští divočáci. Kolem dokola, to znamená i v sousední Francii, se ještě naostro stíhají. A jakmile započne lovecká sezóna,

především s hony a psími smečkami v podzimním čase, projeví štětináči svůj plavecký talent. Jakmile se vzduch rozechvěje loveckými signály a ranami z pušek, opouští spousta prasat francouzské břehy a plave Rhônou do ženevského kantonu. Tam jsou v bezpečí a mohou na francouzské ostrostrelce udělat dlouhý nos.

Prasecí plavci potvrzují tři skutečnosti. Zaprvé rozpoznají nebezpečí a dokážou si vybavit loňský lov, kdy jejich rodinní příslušníci v dešti kulí zemřeli, nebo si odnesli těžká zranění. Zadruhé musí pociťovat strach, který je příměje opustit revír, kde jim v létě bylo tak dobře. A zatřetí musí vědět, že v ženevském kantonu jim nebezpečí nehrozí. V dlouhodobém horizontu více než čtyři desetiletí se podzimní plavba stala tradicí, předávanou z jedné generace divokých prasat na druhou: když se blíží zkáza, chutě do řeky a pryč. Tento postup si v sedmdesátých letech minulého století osvojili prapředkové těchto udatných všežravců metodou pokusu a omylu.

Zvířata mohou pociťovat strach i na základě pouhé vzpomínky, jak jsme už zjistili v souvislosti s elektrickým plotem. Stejně tak jako v nás určité písně, pachy či obrazy vyvolávají z hloubi podvědomí reminiscence na hroživé události, funguje to i u psů. Pokud máte takového čtyřnohého člena rodiny, možná jste prožili stejnou zkušenost jako my. Maxi, naše malá münsterlandská ohařka milovala život a změnu, zkrátka všechno s výjimkou veterináře. S ním se pojily injekce a očkování, občas i nepřijemné odstraňování zubního kamene či nechutné vymačkávání análních žláz. Není divu, že se Maxi na operacním stole pokaždé celá třásla a každé proceduře se podrobovala jako hromádka neštěstí. Avšak nejenom to. Už během cesty ke zvěrolékaři fenka z větrání v autě nasávala charakteristické pachy okolí a začala se bát,